

Riigikohus

Lossi 17, 50093 Tartu

kantselei@riigikohus.ee

Dokumendi allkirjastamise kuupäeval

Haldusasi nr 3-24-944

Kaebaja I:	Mittetulundusühing Koovi Külaselts registrikood 80631967 aadress Saare maakond, Saaremaa vald, Koovi küla, Vähiku-Tooma, 93314
Kaebaja I esindaja:	Tuulikki Laesson juhatuse liige
Kaebaja II:	Mittetulundusühing Elurikkuse Kaitse registrikood 80631772 aadress Saare maakond, Saaremaa vald, Koovi küla, Mudapõllu, 93314
Kaebaja II esindaja:	Neeme Nõmme juhatuse liige
Kaebaja III:	Mittetulundusühing Saare Rannarahva Selts registrikood 80619618 Saare maakond, Saaremaa vald, Salme alevik, Sõrve mnt 32, 93201
Kaebaja III esindaja:	Vahur Kraft juhatuse liige
Kaebaja IV:	Tuulikki Laesson isikukood 46903190280 elukoht Mudapõllu, Koovi küla, Saaremaa vald, Saare maakond tuulikki@laesson.ee
Vastustaja I:	Vabariigi Valitsus aadress Rahukohtu 3, 15161 Tallinn riigikantselei@riigikantselei.ee
Vastustaja II:	Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet aadress Endla 10A, 10122 Tallinn info@ttja.ee
Vastustaja III:	Kliimaministeerium aadress Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn info@kliimaministeerium.ee

MÄÄRUSKAEBUS TALLINNA RINGKONNAKOHTU 12.11.2024.a MÄÄRUSELE

1. Asjaolud ja senine menetlus

- 1.1. Mittetulundusühingud Koovi Külaselts (kaebaja I), Elurikkuse Kaitse (kaebaja II) ja Saare Rannarahva Selts (kaebaja III) ning Tuulikki Laesson (*kaebaja IV, edaspidi ka ühiselt kui „kaebajad“*) esitasid 28.03.2024.a Tallinna Halduskohtule kaebuse, millega palusid tühistada Vabariigi Valitsuse 22.02.2024.a korraldus nr 50 (*edaspidi „korraldus nr 50“*), keelata Kliimaministeeriumil kiita heaks Vabariigi Valitsuse 28.05.2020.a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ alusel läbiviidava keskkonnamõju hindamise (KMH) aruanne ning tuvastada Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) tegevuse õigusvastasus ja hüvitada TTJA poolt kaebajale IV tekitatud kahju õiglases ulatuses kohtu äranägemisel.
- 1.2. Tallinna Halduskohus tagastas oma 19.06.2024.a määrusega kaebajate I-III kaebused ning kaebaja IV kaebuse tühistamis-, tuvastamis-, kohustamis- ja keelamisnõuete osas. Halduskohus leidis kokkuvõtlikult, et kaebajatel puudub vaidlustatud menetlustoimingute osas kaebeõigus, kuna need ei riku kaebajate mittemenetluslikke õigusi. Sama määrusega tagastas halduskohus enam tasutud riigilõivu summas 140 eurot ning mõistis igalt kaebajalt Saare Wind Energy OÜ (kolmas isik) kasuks välja menetluskulu 500 eurot.
- 1.3. Kaebajad esitasid määruskaebuse Tallinna Ringkonnakohtule. Tallinna Ringkonnakohtu 12.11.2024.a määrusega jäeti määruskaebus rahuldamata ning Tallinna Halduskohtu määrus muutmata.
- 1.4. Kaebajad on seisukohal, et ringkonnakohus on määruskaebuse rahuldamata jätmisel oluliselt rikkunud menetlusõiguse norme ning kohaldanud ebaõigesti materiaalõigust. Ringkonnakohus on jätnud arvestamata olulised erandlikud asjaolud, mis on iseloomulikud just meretuuleparkide hoonestusloa menetlustele.

2. Määruskaebuse õiguslikud seisukohad

Olukorras, kus ühekorraga menetletakse omavahel seotud haldusakte erinevates menetlustes toimub asjast huvitatud isikute nn surnuksmenetlemine, kui puudub võimalus vaidlustada haldustoiminguid ja eelhaldusakte

- 2.1. Kaebajad märgivad, et nende kaebuse põhjuseks on asjaolu, et olukorras, kus menetletakse järgemööda erinevaid omavahel seotud hoonestuslubade taotlusi ja tehakse ristviiteid nende hoonestuslubade taotluste juures kajastatud dokumentidele, sh keskkonnamõju hindamise aruannetele, tekib olukord, kus ainuüksi põhjusel, et menetluses olevate dokumentide läbitöötamisele kulub väga palju aega, ei ole võimalik ei kaebajatel ega ka teistel asjast huvitatud isikutel sisuliselt menetlustesse sekkuda. Seega tekib olukord, kus keskkonnaalaste ja ühtlasi ka piirkonnas elavate või asuvate füüsiliste ja juriidiliste isikute õigusi kahjustatakse ainuüksi sellel põhjusel, et isikutel puudub sisuliselt võimalus oma õigusi kaitsta.
- 2.2. Kaebajad märgivad, et ainuüksi konkreetse menetluse KMH dokumentide kogumaht TTJA dokumendiregistri andmetel on 2182 lehekülge, millele lisandub 16 vaadet

käsitlevat joonist. Nimetatud dokumentidest on 7 dokumenti ingliskeelset, kokku 591 lk. Eraldi vajab rõhutamist, et KMH aruannet käsitlevate materjalide juures Saare Wind Energy kodulehel (leitav swe.ee- Uudised ja materjalid - Saare Wind Energy (swe.ee)) on väga selgelt fikseeritud, et *Ingliskeelsete lisade ja nende juurde kuuluvate eestikeelsete tõlgete puhul loetakse ingliskeelset lisa alusdokumendiks. On oluline, et ingliskeelsed dokumentid käsitlevad lõpptulemust väga oluliselt, sest tegemist on erialaste dokumentidega, millel baseerub lõpptulemus. näiteks setete uuringute, merepõhja geofüüsikalise ülevaatega, ehitustehnilise lahendusega jne. On oluline rõhutada, et võrreldes eestikeelse tõlkega on ingliskeelne originaal teistsuguse lehekülgede arvuga.*

2.3. Veelgi enam, antud juhtum on oluline sellepärast, et kaebajad on osalenud Valitsuse algatatud hoonestusloa taotluse raames teostatud keskkonnamõju hindamise menetluses ja täiesti ootamatult selgus kaebajate jaoks käesoleva kaebuse raames vaidlustatud dokumentidest, et kaebajate poolt läbitöötatud ca 2200lk materjale on olnud mõttetu, sest valitsuse poolt muudetud hoonestusloa ala ei ole käsitletud KMH dokumentides sisult sellisena, et kaebajad oleksid üldse sellele saanud tähelepanu pöörata.

Näitena toovad kaebajad välja, et mõistet „kaadamine“ ei ole avalikustamisele läinud KMH aruandes mitte ühtegi korda käsitletud. Seega ei saanud ega pidanudki saama avalikkus, sh kaebajad aru, et KMH aruanne hõlmab ka kaadamisega seotud protsesse ja keskkonnamõjusid. Vastustajale lõplikuks heakskiitmiseks esitatud KMH aruanne sisaldab aga mõistet „kaadamine“ tervenisti 36(!) korda. Kaebajad selgitavad, et kaadamise mõiste hõlmab endas igasugust tahtlikku jäätmete või muude ainete või asjade laevalt, õhusõidukilt, platvormilt või muult mererajatiselt merre heitmist või merepõhja matmist. Teisisõnu on kaadamiseks praegusel juhul kõikide tuulikute aluste alt äravõetava pinnase kuhjamine merre. Kaebajad rõhutavad, et kaadamine kui protsess on äärmiselt suure ja tundliku keskkonnamõjuga tegevus, mida tõendab ainuüksi asjaolu, et Tallinna Tehnikaülikooli Mereinstituudi poolt on 2015.a koostatud juhend, kuidas ja mida tuleb kaadamisega seotud keskkonnamõju puhul arvesse võtta. Vastav juhend on kõigile kättesaadav ka Kliimaministeeriumi koduleheküljel - <https://kliimaministeerium.ee/media/9573/download>. Vaatamata sellele, et kaadamisel on mereelustikule ja -taimestikule äärmiselt suur keskkonnamõju, ei kajasta KMH aruanne ühtegi uuringut kaadamisega seonduvalt. Veelgi enam - arendaja on pidanud kaadamisega seonduvalt võimalikuks kõigest „parandada KMH aruande sõnastust läbivalt“ ehk mingeid uuringuid kaadamise mõjust ei ole KMH raames läbi viidud ega ei kavatseta ka tulevikus viia. KMH aruande sõnastus, mida parandati, näeb üldsõnaliselt ette, et „*kaadamisel tuleb eelistada ja kasutada alasid, kus kaadamine ei too kaasa märkimisväärset keskkonnamõju*“. Tegemist on sedavõrd pealiskaudse käsitlusega kaadamisest, et sellise käsitluse piisavusega nõustumise korral muutuks KMH koostamine kui protsess tervikuna oma olemuselt täielikult sisutühjaks - samamoodi võiks ühe lausega kajastada, et „meretuuleparkide ehitamisel tuleb eelistada neid alasid, kus see ei too kaasa märkimisväärset keskkonnamõju“. KMH aruanne peab kajastama kõiki keskkonna seisukohast olulisi uuringuid ja kirjeldusi (RKHKo nr 3-20-771), kuid praegusel juhul

on selgunud, et heakskiidetud KMH aruanne on sedavõrd oluliste puudustega, et selle heakskiitmine sellisel kujul ei saanud olla kuidagi õiguspärane ja toob juba iseenesest kaasa olukorra, kus sedavõrd suurte puudustega KMH aruande alusel ei ole võimalik õigusvastaselt väljastada hoonestusluba.

- 2.4. Kaebajad on seisukohal, et sellise kõikide hoonestuslubade menetluste eraldi menetlemisega, mis on tingitud asjaolust, et vaidlustamine toimub alles lõppakti osas, on tegemist huvitatud isikute nn surnuks menetlemisega, sest on ilmselge, et mitte ükski huvitatud isik ei saa panustada ülaltoodud arvutuskäigu ulatuses tundides. Kaebajad on seisukohal, et sellise olukorra tekitamine on vastuolus hea halduse põhimõttega ning samuti olulise piiranguga vabale eneseteostusele. Kaebajatel tekib olukord, kus nad on sunnitud kas jätma haldusmenetlustes osalemata, mis viib eelduslikult selleni, et hoonestuslubade menetlustes jäetakse käsitlemata olulised keskkonnavalased küsimused ja isikute õigusi puudutavad küsimused - nt müraga seonduvad küsimused, mis otseselt on seotud elukeskkonnaga seonduvate küsimustega ja mõjutavad otseselt ka kaebaja IV kuuluva kinnisvara väärtust ja elukoha kasutatavust sihipäraselt, või ei saa huvitatud isikud teostada ennast tööalaselt ja huvialaselt, kuna haldusmenetluses osalemine võtab ära kogu aja. Eeltoodust tulenevalt on kaebajad seisukohal, et hoonestuslubade taotluste menetlemine olukorras, kus on nähtav hoonestusloa taotluse menetlemise tekkiva dokumentatsiooni kasutamine muude kaebajate jaoks oluliste menetluste raames, rikub kaebajate vaba eneseteostust (PS §19), sekkub eraellu (PS § 26) ja toob kaasa olukorra kus kaebajale kuuluv kinnisvara, mis paikneb hoonestusloa taotluse lähialal on vähem kaitstud kui hoonestuslubade taotlustega mitte piirnevatel aladel paiknev omand (PS § 32). Seega on rikutud lisaks menetluslikele õigustele ka kaebajatesse otseselt puutuvat materiaalõigust. Lisaks on oluline märkida, et sisuliselt ei ole võimalik sellise lähenemise korral Aarhuse konventsiooni rakendamine, so juurdepääsu põhimõtted ei ole reaalselt rakendatavad.
- 2.5. Samuti on oluline rõhutada, et praegusel hetkel on käimas ka ELWINDI Eesti-Läti meretuulepargi KMH programmi avalik väljapanek. Antud meretuulepark on kavandatud vahetult Saare Wind Energy poolt arendatava meretuulepargi kõrvale. ELWINDI meretuulepargi KMH programmi raames on muuhulgas välja toodud, et **SWE hoonestusloa alal kavandatava meretuulepargi KMH aruanne on Kliimaministeeriumi heakskiidetud 10.06.2024 otsusega nr 7-12/24/781-11. SWE kavandatava tuulepargiga arvestatakse kumulatiivsete mõjude hindamisel**

Lisaks on ELWINDI KMH programmis¹ välja toodud järgnev: „Kavandatav ELWIND meretuulepargi ala asub Eesti mereala planeeringu järgse tuuleenergeetika arendusalal nr 2. Samas piirkonnas on hoonestusloa ja KMH protsess sh uuringud läbi viidud ELWIND alast põhja jääval SWE kavandataval meretuulepargi ja selle ühenduskaabli alal. Tuuleenergeetika arendusalale nr 2 on esitatud hoonestusloa taotlusi ka teistele osadele erinevate arendajate poolt, kuid hoonestusloa protsesse ei ole neile käesoleva KMH programmi koostamise ajal veel algatatud. Seega,

¹ Internetis kättesaadav: https://ttja.ee/sites/default/files/documents/2024-08/2024-07-11_ELWIND_meretuulepargi_KMHP_avalikustamisele_2.pdf

kumulatiivsete mõjude hindamisel saab hinnata koosmõju vaid SWE meretuulepargi ja kaablikoridori alal kavandatava tegevusega.“

Seega on õiged kaebajate poolt kaebuses esitatud seisukohad, et vaidlusalusele KMH aruandele - mis on selgelt koostatud ebaõigete lähteandmete alusel ning mille raames läbiviidud uuringud ei võta arvesse hoonestusloa ala laiendamist ning tuulikute suurenemist 72% võrra - tuginetakse ka hiljem läbiviidavates meretuuleparkide KMH menetlustes ning seega mõjutab esimesena valminud KMH aruande õigusvastasus otseselt ka kõikide teiste alade kohta valmivaid KMH aruandeid. Tallinna Ringkonnakohus on toonud esile, nagu saaksid kaebajad teistes menetlustes tugineda praeguses menetluses esile toodud puudujääkidele, kuid ringkonnakohus jätab arvestamata, et selline lähenemine kohustab kaebajaid igal juhul aktiivselt osalema ning vajadusel ka vaidlustama teiste meretuuleparkidega seotud KMH aruandeid ja hoonestuslubasid, kaasa arvatud neid, millede vaidlustamist kaebajad muidu ei peaks vajalikuks. On selge, et selline olukord toob kaasa kaebajate jaoks äärmiselt suure aja- ja finantsressursside kulu. Avalik võim peab haldusmenetlusi, eriti meretuuleparkide hoonestuslubade kui olulist keskkonnamõju omavate menetluste läbiviimisel järgima hea halduse põhimõtteid ning vältima sellise olukorra tekkimist, kus teostatakse toiminguid või antakse haldusakte, sh eelhaldusakte, mis on selgelt õigusvastased.

Haldusakti muutmine ilma keskkonnamõju hindamise menetluse nn uuendamiseta on vastuolus õiguskindluse ja EL seadusandlusega

2.6. On oluline rõhutada, et korraldusega nr 183 algatati hoonestusloa taotlus 100 avamere tuuliku kavandamiseks, igäüks võimsusega 6 MW. Kuna korralduse nr 183 punkti 3.1. kohaselt algatati hoonestusloa menetlus SWE esitatud taotluse alusel, siis ei ole vaidlust selles, et **hoonestusloa menetlus oli Vabariigi Valitsuse poolt algatatud 100 tuuliku kõrgusega 180m kavandamiseks, mille nimivõimsus igäühel on 6MW.**

Vabariigi Valitsus muutis vaidlustatud korraldusega 22.02.2024.a hoonestusloa menetlusega **hõlmatud meretuulepargi rajamiseks koormatava ala suurust ja tuulikukõrgusega 310m ja nimivõimsusega 14MW määras**, et uue, muudetud ala suhtes viiakse KMH läbi juba varem algatatud KMH menetluses (korralduse punkt 3). Vaidlusaluse korraldusega seega suurendati hoonestusloa menetluse ala, kuid ei fikseeritud, kuidas KMH menetluses seda suurendatud ala edaspidi käsitleda tuleb, sh kas ja milliseid täiendavaid uuringuid tuleb läbi viia. Keskkonnamõju hindamist täiendaval alal aga tegelikkuses ega sisuliselt ei toimu, sest KMH aruanne oli vaidlustatud valitsuse korralduse tegemise ajaks juba esitatud Kliimaministeeriumile heakskiitmiseks ehk KMH aruande raames enam ühtegi täiendavat uuringut läbi ei viidud ning KMH aruannet korraldusega nr 50 laiendatud ala suhtes ei täiendatud. Kuna KMH programm käsitles hoonestusloa algatamise aja seisuga fikseeritud tuulikuid, siis ei olnud KMG programmis käsitletud väga paljusid neid asjaolusid, mis on suurema kõrguse ja suurema nimivõimsusega ja teises asukohas paiknemisega seotud. KMH aruanne käsitleb ainult KMH programmis toodut, sh ei käsitle ühtegi kumulatiivset mõju, kuigi on teada, et piirkonda on kavandatud kokku 500 tuulikut.

- 2.7. Kaebajad on seisukohal, et Vabariigi Valitsus on rikkunud vaidlustatud korralduse andmisel kohustust teostada asjassepuutuvas mahus ja asjakohase viisil keskkonnamõju hindamist.
- 2.8. Kaebajad märgivad, et kuna sellist hindamist ei ole läbi viidud, siis on rikutud lisaks Eesti seadusandlusele nii EL põhimõtteid kui ka Aarhushi konventsiooni, sest puuduvate keskkonnauuringute tõttu ei ole võimalik ka tagada kaebajate õigus osaleda õiguspärasel menetluses, saada teavet ning on rikutud kaebajate asukohta ja elukohta vastavus hea elukeskkonna, sh vaid õiguspärase häiringutega keskkonna osas.
- 2.9. Kaebajate hinnangul on praegusel juhul seega tegemist erandiga, mille võimalikkust on teatud juhtudel möönnud ka Riigikohus (nt lahendis nr 3-3-1-64-11, p 11). Lisaks on KMH aruande roll ja olulisus meretuuleparkide hoonestuslubade menetluses erinev nn tavapärase planeeringu raames koostatavast KMH menetlusest. Seda kinnitab ka Riigikogu poolt 28.05.2024.a vastuvõetud seaduseelnõu 308 „Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus (taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine)“.²
- 2.10. Viidatud eelnõu seletuskirja kohaselt oli eelnõu kehtestamise eesmärgiks muuhulgas ka tagada kogukondadele ja teistele osalistele seaduse muudatuse välja töötamise protsessides kaasärääkimise võimalus ja teha muudatused selliselt, et need kiirendaksid nii menetluses olevate kui ka uute taotluste menetlemist. Lisaks on eelnõu seletuskirjas³ eraldi rõhutatud, et keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (KeHJS) KMH-d puudutavate muudatuste eesmärk on (i) tõhustada ja kiirendada projektide, sh taastuenergia projektide KMH menetlust ning (ii) koondada KMH toimingud vähematesse menetlusetappidesse, kasutades kõigi menetlusosaliste aega ja raha tõhusamalt ja otstarbekamalt. EhSRS § 25⁴ lõige 1 p 2 seab selle üheks eelduseks ka asjaolu, et KMH aruandes oleks hinnatud või hinnatakse ka kavandatava ehitise ja vee erikasutuse mõju. Kaebajad rõhutavad, et praegusel juhul selliseid mõjusid hinnatud ei ole. Juhul kui eitada kaebajate kaebeõigust ning asuda seisukohale, et kaebajatel on kaebeõigus üksnes lõppakti (ehk hoonestusloa) suhtes, siis on tulemuseks olukord, kus arendajal on võimalik õigusvastaselt koostatud KMH aruande tulemusena saavutada kiiremini ja vähesema uuringute teostamise läbi talle soodne olukord ehk hoonestusloa andmine.
- 2.11. Kaebajate hinnangul tuleb muutunud seadusandluse tõttu meretuuleparkide rajamise võimalikkust käsitletava KMH aruande nõuetele vastavuse hindamise ning ka KMH aruande heakskiitmisega seonduva kaebeõiguse osas arvestada hoonestusloa muutmise otsuse ja KMH aruande olulisust lõpliku hoonestusloa väljastamise seisukohast. Teisisõnu on muutunud seadusandluse tulemusena KMH aruanne ainus keskkonnamõjusid põhjalikult analüüsiv dokumentide ja lõppjäreldeste kogum, mille alusel tuleb pädeval asutusel otsustada, kas hoonestusloa väljastamine on võimalik.

² <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/dfe31e5d-f2b7-40a9-b5ad-0cf9aea5d078/ehitusseadustiku-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus-taastuenergia-kasutuselevotu-kiirendamine/>

³ <https://www.riigikogu.ee/download/60776d53-1044-4fda-945f-9677cbe6dd7d>

Seetõttu on meretuuleparkidega seonduvalt KMH menetlusel, selle tulemusena koostataval aruandel ja kogu protsessi nõuetele vastavusel erilisem osakaal ja tähtsus võrreldes näiteks detailplaneeringu raames läbiviidava KMH menetlusega. Eeltoodud silmas pidades tuleb kaebajate hinnangul jaatada ka kaebeõigust meretuuleparkide menetluses KMH aruande heakskiitmise osas.

Menetluskulude väljamõistmine kaebeõiguse osas toimuva vaidlusega seoses on keskkonnaorganisatsioonidele sätestatav piirang juurdepääsule õigusemõistmisele ning koormav füüsilisest isikust kaebajale

- 2.12. Halduskohus mõistis igalt kaebajalt Saare Wind Energy OÜ (kolmas isik) kasuks välja menetluskulu 500 eurot ja Ringkonnakohus leidis, et kaebajad oleksid pidanud vaidlustama kolmanda isiku kaasamise määruse. Kaebajad märgivad, et kohus on kaasanud kolmanda isiku, andes kolmandale isikule võimaluse esitada oma seiskoht kaebuse menetlusse võtmise osas. Kaebajad rõhutavad, et kolmandal isikul ei olnud vajadust esitada seisukohta kaebeõiguse osas ning kohus ei saa kohustada sellises küsimuses seisukohta esitama enne kaebuse menetlusse võtmist (ja isegi siis on kolmandal isikul õigus seisukoht jätta esitamata). Seega on kolmas isik iseseisvalt ja omal algatusel esitanud seisukoha. Ringkonnakohtu seisukoht, et kaebajad oleksid pidanud vaidlustama kolmanda isiku kaasamise on arusaamatu, sest olukorras, kus kohus soovib kaasata kolmandat isikut, aga ei kohusta kolmandat isikut seisukohta esitama, ei ole kaebajate hinnangul võimalik pidada vaidlustatavaks. Seega on Ringkonnakohus esitanud seisukoha, mis on vastusolus halduskohtumenetluse rakendamise ja oleks toonud kaebajatele kaasa ainult suureneva ressursikulu.
- 2.13. Kaebajad rõhutavad, et kohtupraktika kohaselt võetakse menetluskulude määramisel arvesse seda kas oli kohustuslik esitada seisukoht ja kas seisukoht esitati menetlusse võetud kaebuse osas ning samuti selles osas kas ja millises suuruses on õiglane jätta menetluskulu kaebajate kanda. Kaebajad on seisukohal, et antud juhul ei oleks kohus pidanud kaasama kolmandat isikut, kolmas isik ei pidanud oma seisukohta andma ja seega ei ole kohtute poolt õiguspärane mõista kaebajatelt välja menetluskulusid. Kaebajad rõhutavad ka, et nad mõistavad asjaolu, et kaebeõige menetlusega seoses on nendelt mõistetud välja menetluskulu kui püüet vähendada, täiendava rahalise kulu tekitamisega kaebajatele ehk füüsilisele isikule ja keskkonnaorganisatsioonidele, keskkonnaküsimustes kohtusse pöördumist. Seega edaspidi peavad keskkonnaorganisatsioonid ja ka füüsilistest isikutest kaebajad arvestama, et igasuguse kaebuse esitamisel kohtusse, kui kohus leiab, et kaebeõigust ei ole (antud juhul on kohus seda leidnud) on lisaks riigilõivule vajalik tasuda ka täiendavalt raha suurusjärgus, mis vastab 2/3 alampalgast. On oluline, et keskkonnaorganisatsioonid rahastavad enda tegevust liikmetelt saadava tuluga ja seega ka nende osas on asjassepuutuv võrdlus füüsilisele isikule tekkiva kulu suurusega. Kaebajad on seisukohal, et selline kohtusse pöördumisel kohtu poolt tekitatud (kolmanda isiku kaasamine enne kaebeõiguse väljaselgitamist oli kohtu otsustus) kaebeõigusega seonduv täiendav kulu (500 eurot igale kaebajale ehk iga kaebaja kohta 2/3 alampalka) lisaks riigilõivule, ei ole olnud kaebajatele ettenähtav ning on vastuolus nii põhiseaduses sätestatud juurdepääsuga õigusemõistmisega kui ka Aarhushi konventsiooniga. Kui võtta Ringkohtu seisukoht, et kaebajad pidid sellises suuruses kulu ette nägema, siis see tähendaks tegelikult seda, et riigilõiv kohtusse pöördumisel on mitte 20 eurot, vaid 520 eurot.

2.14. Kõike eeltoodut arvestades on kaebajate hinnangul alama astme kohtud kaebuse ebaõigesti tagastanud. Kaebajad jäävad kõigi oma kaebuses esitatud seisukohtade juurde, sh esitatud seisukohtade juurde, miks ja kuidas rikub vastustaja poolt vaidlustatud korraldus nr 50 ning sellega seonduvad toimingud, sh hoonestusloa laiendamise ala, tuulikute kõrguse ja nimivõimsuse osas KMH menetluse nn uuendamata jätmise kaebajate õigusi. Käesoleval juhul on vaidlusaluste toimingute/otsuste raames tehtud sedavõrd oluline ja ilmne viga, et juba praegusel hetkel saab jõuda järeldusele, et lõplik haldusakt ehk hoonestusluba ei saa olla materiaalses mõttes õiguspärane, mistõttu on alamastme kohtud ebaõigesti eitanud kaebajate kaebeõiguse olemasolu.

3. Taotlused

3.1. Tühistada Tallinna Ringkonnakohtu 12.11.2024.a määrus ning Tallinna Halduskohtu 19.06.2024.a määruse resolutsiooni punktid 1, 2 ja 4 ning saata kaebus menetlusse võtmise üle uuesti otsustamiseks samale halduskohtule.

3.2. Jätta määruskaebusega seotud menetluskulud vastustaja kanda.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Tuulikki Laesson

/allkirjastatud digitaalselt/

Tuulikki Laesson

juhatuse liige

/allkirjastatud digitaalselt/

Neeme Nõmme

juhatuse liige

/allkirjastatud digitaalselt/

Vahur Kraft

juhatuse liige